

When You Come to a Fork in the Road, Take It.

Ter gelegenheid van een solotentoonstelling bij Galerie Nadja Vilenne.

Het eerste wat opvalt in Willem Vermeersch' werk van de voorbije jaren is dat hij gaandeweg een geheel eigen schriftuur ontwikkeld heeft: een voortdurend markeren en uitvegen dat wordt aangestuurd door moedwillige rusteloosheid. Er is een onophoudelijke feedback merkbaar tussen de verfstroken van de schilder en de lijnvoering van de tekenaar, wat ervoor zorgt dat het werk niet zomaar kan opgedeeld worden in de gebruikelijke categorieën van schilderkunst, tekenkunst, fotografie, animatie en videokunst. De schriftuur van Willem Vermeersch is primair - primair in de betekenis van ongemedieerd, ongefilterd, of beter gezegd, enkel gefilterd door een temperament.

Ook de impulsieve omgang met bronmateriaal wijst in die richting. Het is alsof Willem Vermeersch zich tijdens het schilderen omringt met een aantal oerbeelden, die zich in willekeurige volgorde aandienen als doelwit voor een rondspringende toets. In deze arena bestaat er geen hiërarchisch onderscheid tussen het spookbeeld van een leeg canvas, een close up van het gezicht van een vrouw op haar sterfbed of een eindeloze reeks foto's van een voettocht naar Istanboel. De interactie tussen toets en drager is libidineus, provocatief, met herhaaldelijke erupties van neergang en geweld - exorcisme is de term die zich hier spontaan lijkt op te dringen, ware het niet dat de initiële intensiteit en opwinding zich niet automatisch vertaalt in momenten van spirituele bevrijding. Het is een dynamiek die niet per se leidt tot een organisch evenwicht tussen tegengestelde krachten, zoals we bij abstracte schilderkunst gewoon waren. Het is eerder een voortdurend opgooien en vastleggen van losse fragmenten - alsof de kunstenaar in de eerste plaats wil benadrukken dat er voor de rustelozen maar weinig soelaas te vinden valt, in deze broeiende jungle van tekens en motieven.

De werken van Willem Vermeersch verwijzen naar een collectieve visuele cultuur die grotendeels gegenereerd wordt door beeldschermen en – meer nog – door onze achteloze omgang ermee. Een kunstwerk is een hoek van de schepping gezien door temperament, schrijft Emile Zola in de 19e eeuw, om zich uitdrukkelijk te distantiëren van de uitgeleefde voorschriften van de *Académie*. In de 21e eeuw staan we opnieuw op een breekpunt, omdat de hoek van de schepping die vandaag voor onze ogen verschijnt niet langer gefilterd wordt door temperament, maar door het kwantitatieve mechanisme van een algoritme, een halfblind, troglodiet wezen dat zich voedt met de vaak onwillekeurige reacties van onze vingertoppen. Een wisselwerking van die aard kan alles behalve wederkerig zijn. Wat op het scherm verschijnt heeft meer weg van een geconfectioneerde versie van een droom, vol gedepersonaliseerde intenties en verlangens, en weinig hoop op verhelderende inzichten – iets wat zelfs de meest hardnekkige Instagramjunkie zal toegeven.

Het is dus geen toeval dat het accent bij Willem Vermeersch zo nadrukkelijk ligt op de schriftuur: de tekens en krassen achtergelaten op een blad, een foto of een doek. Hoe uiteengerafeld deze soms ook mogen lijken, ze getuigen onveranderlijk van de fysieke handelingen die gepaard gaan met het maken van kunst: de vaardigheden en het geheugen van het lichaam, die grotendeels uitgesloten – of beter gezegd: vrijgesteld – worden van onze interactie met beeldschermen. De terugkerende, onbeheerste sporen die de kunstenaar nalaat op de veelheid van beelden die hem omringen, kunnen begrepen worden als een manier om deze ont koppeling tussen lichaam en beeld te herstellen. Ze zijn een verheerlijking van alles wat lijfelijk is aan ons; en tegelijk brengen ze ook de fysieke oorsprong van onze verbeelding in kaart. Zowel in kunst als in atletiek wordt het lichaam vaak behandeld als een onwillig instrument in een extreem toegespitste zoektocht naar excellentie. De kunstenaar herinnert ons eraan dat het in de eerste plaats een vehikel is voor een omvangrijk verteringsstelsel, dat voortdurend herkauwt en ontlaadt en – mochten we effectief op zoek gaan naar de eigenlijke voedingsbodem van onze verbeelding – dan zou die wel eens minder cerebraal kunnen zijn dan we willen toegeven. Kunst, zo lijkt het, dringt heel diep tot de ingewanden door – en de kunstenaar doet duidelijk geen enkele poging om deze bevinding te verschonen.

Bram Van Damme